

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken legalább egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz), a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Mina János, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Gyümölcseim.

(Folytatás.)

Téli esperes körte:

(Doyenné d'hiver; Winterdechantsbirn).

Származása. E kitünő körtefaj anyafáját gyümölcsészeti kirándulásai alkalmával Van Mons találta föl a löweni egyetem kertében Belgiumban, a hol a mult század közepén kelhetett magról. E kertet egykor a Capucinus barátok birták, mely körülmény okot szolgáltatott arra, hogy e körtét Belgiumban sok ideig „Pastorale“ (=Lelkipásztor; lelkész) körtének nevezték. Forney, francia gyümölcsész szerint „Téli esperes“ nevét Hervynek, a francia karthausi barátok kerte igazgatójának köszönheti, a ki Van Monstól 1805-ben kapta e fajt név nélkül. Ezen időtől fogva leginkább „Téli esperes“, de ezen kívül sok, másféle név alatt is kezdett elterjedni a világon. Maga Diel. Van Mons jó barátja s a német gyümölcsész atyja is háromféle név alatt is leírta, tévedésből mindig más más fajnak gyanítván azt; leírta ugyanis egyszer „Téli, zöld, uri körte“, máskor „Téli esperes“, más helyt ismét „Lauer husvéti vajonca“ név alatt. Ez utóbbi név alatt aztán hazánkban napjainkig erősen elterjedt mindenfelé: de e név többé sem Német-, sem Franciaországban nincs többé használatban. Illő is volna, hogy a „Téli esperes“ hasonnevei közé tartozó „Lauer husvéti“ nevezetet va-

lahára mi is kiküszöböljük s helyette a világszerte elfogadott főnnebbi nevet vegyük használatba.

Érés ideje Nov.—april

Minősége. Kitünőleg I. rendű csemegegyümölcs.

Nagysága. Nagy; néha igen nagy.

Alakja. Változó; többnyire azonban lapos gömbalaku vagy tojásdad gömbalaku; néha tompa kupos vagy hengeralaku s többnyire buczkos, emelkedéses fölületű. Vastagságának legnagyobb átmérője többnyire kelyhes vége felé esik. Szára rövid, vastag, mintha husos volna, mindkét végén bunkós, fás, sötét barna, fehérpettyes; majd a fölszinre helyezett s husos emelkedésektől félre nyomott; majd szük és inkább vagy kevésbé mély üregbe függélyesen beállított. Kelyhe nagy, nyílt vagy félig nyílt, föllálló szarunemű osztványokkal ellátott; tágas és mély üregben ülő gyakran ranczok és husos emelkedések közé beszorított. Mind kehely, mind szárüregének karimája ritkán szabályos, minthogy egyes, lapos emelkedések egyenetlenné szokták azt tenni.

Szine. Bőre elég vastag, de gyöngéd tapintatu, sima, elejente homályos zöld, értével sárgás zöld; napos oldalán is csak ritkán látható némi szennyes piros árnyalat. Pontozata sűrű, szabályosan elhintett, sötétbarna, jól szembeötlő. Rozsdafoltok és alakzatok leginkább csak kehely- és szár- mélyedésében fordulnak elő; néha azonban a

fölületen is láthatók itt-ott, főképp a hűvösebb tájakon s agyagos talaju vidéken termett gyümölcsöknél.

Izjelése. Husa fehér, igen finom, teljesen szétolvadó; magháza körül kissé köves szemcsés; leve igen bő, igen cukros, alig némi gyöngéd savanyval emelt, zamatos, fűszeres ízű, néha kissé illatos és muskotályos. Magháza kicsiny, többnyire zárttengelyű; szűk fiókjában kevés de elég ép magot rejtő.

Fája. Fiatal korában elég vignövésű, edzett, korán és rendkívül bőven termő. Vadonczon inkább diszlik, mint birs alanyon, de nagy fává ritkán szokott nőni. Szálas fának csak oly délnyugoti és délkeleti szelid lejtőkre való, hol éjszokról és délről az erős szélrohamok ellen biztosítva van. Legtanácsosabb őt gulaalakban nevelni, minthogy magára hagyatva is, már természeténél fogva, szép gulafákat alkot. Nagy gyümölcsei végett azonban megérdemli, hogy lécezet mellett, különféle alakú formafákat alkossunk csemetéiből. Ha birs alanyon is termékeny törpe fákat akarunk birni e fajból; elébb ojtuk be a birset császár körtével s erre oltuk rá a Téli esperest. Gyümölcseinek, hogy ezek jól kifejlődhessenek, sokáig kellvén különben is a fán maradniok, emelkedett fekvésű, hűvösebb tájakra alig volna alkalmas e faj; minthogy kellőleg el nem készülhetett gyümölcsei rendszeren igen összeránczosodnak és fonnynadnak tél folytán. Nagyobb és szebb gyümölcseit én rendszeren október vége felé kezdem leszedni; az apróbbakat s még eléggé ki nem fejlődötteket pedig addig hagyom a fán, míg az erősebb fagyok be nem köszöntenek, tehát november végéig is. Bár nagyok is különben gyümölcsei, de azt tapasztaltam, hogy a középeréjű szelekkel mégis mindig jól daczolnak a fán.

Vesszei. Számosak, közép hosszúak és közép vastagok, fölfelé kissé elvékonyodók; könnyökösek; kőröskörül sík fölületűek: a törzs hegyén egyenest föllállók, alább pedig rézsutoson fölfelé törekvők, gyenge korokban kissé molyhosak; ért korokban cspaszak, zöldes vagy barnás sárgák; napos oldalukon vörhenyesek is; jókora nagy fehérés pontokkal elég sűrűn és szembetűnőleg pontozottak; elég rövid levélközűek.

Rügyei. Jókora nagyok, tojásdadok vagy kuposak, tompahegyűek a fától jól elállók; jól kiemelkedő, duzzadt ülőlapra helyezkedők; szürkével szegett, vörhenyes gesztenye színű pikkelyekkel borítvák.

Virágrügyei. Kicsinyek, csaknem gömbalakuak, igen tompahegyűek; finoman szőrös szegélyű, lazán álló, vörhenyes pikkelyekkel borítvák.

Levelei. Középnagyok, hosszúak tojásdadok, néha kerülékesek, sőt itt-ott, különösen a vesszők hegye felé, lándsásak is; hegyök felé gyakran elszélesedők s rövid, szurós hegyben végződők; néha laposak, többnyire azonban völgyesek s hegyökkel lefelé görbülők; simák, bágyadtan fénylők, világos zöldek; széleiken elég mélyen, majd tompán, majd élesen fűrészeltek. Levélnyelők elég hosszú és meglehetősen vastag, vizirányosan elálló. Levélpálhái nagyok, hosszúak, lándsásak vagy pedig áridomuak, gyakran sarló formán visszagörbülők s többnyire a nyél tövétől fölebb, a nyélre helyezettek.

Hasonnevei. Lauer husvéti vajoncza; Doyenné de printemps; Pastorale d'hiver; Bergamotte de la pentecôte; Poire de pentecôte; Easter beurré; Lauers engl. Osterbutterbirn; Pfingstbergamotte, stb.

Leirói. Royer, Annal. de pomol. IV. 41.

Leroy, Dict. de pomol. II. 72.

Mas, Le Verger, I. 43.

Diel, Kernobstsorten, alma és körte leirásokat tartalmazó I. 174., V. 177., VI. 166.

John, Illustr. Handb. der Obstk. II. 177.

Lucas, Auswahl stb. II. 127. és sok más külföldi gyümölcsész író. Honi nyelvünkön röviden leírta Dr. Entz (Kert. füz. V. 107.)

Észrevétel. Kerített házi kerteinkben, még az alföld sík vidékein is, méltán megérdemli, hogy mindenütt helyet foglaljon.

Napoleon vajoncza.

(Napoleon I.; Beurré Liart; Napoleon Butterbirn.)

Származása. Mint oly körte, mely felsőges tulajdonaival a legjobb körtéket is tuzárnyalja; ez sem menekülhetett meg a hasonnevek sokaságának átkától. A gyümölcsészek, mióta Belgiumban e körte a világba lépett, folyvást ólónken foglalkoznak vele és származásának körülményei-

ről többféle balvéleményt terjesztettek el. Leghitesebb adatokat szolgáltatott eredetéről Du Mortier Van Mons kortársa s a belga gyümölcsészet ez időszertől nestora, az általa 1869-ben kiadott „Pomologie Tournaisienne“ című munkájában. Azt mondja itt többi közt, hogy e becses gyümölcsöt 1808-ban Liart nevű fűszerkereskedő (és nem korcsmáros, mint sokan állították), nyerte volt magról. Liart Mons városában (Belgium), a Capucinusokról nevezett utcában lakott és ő is, mint számos kortársa, a város melletti kertében új gyümölcsfajok nyérése tekintetéből szenvedélylyel üzte a magonczoást. Új nyerevénye kezdetben róla neveztetett Liart vajoncának; főnebbi, általában elfogadott nevét később erőszakolta rá a Jemmapes megye főnök, Coninck, a ki Liartot arany éremmel tüntetvén ki követelte, hogy ezentul Napoleon vajoncának nevezze körtéjét; mert illő, ugymond, hogy a körték legjobbika a hősök legnagyobbikának viselje nevét. Belgiumban azonban, hol gyűlöletes a Napoleon név, máig is fönntartja körténk a „Liart vajoncza“ elnevezést.

Érési ideje. October—november.

Minősége. Kitünőleg I. rendű csemegegyümölcs.

Nagysága. Középnagy; de gyakran jókora nagy.

Alakja. Hasas körteforma vagy szabálytalan tojásdad; néha csaknem harangalaku. Vastagságának legvastagabb átmérője a szár és kehely közt, a középtájon alól a kelyhes vége felé esik, honnét szára felé behajlással fogyva tompa kupban végződik; kelyhe felé pedig hirtelen kidomborodva kissé összeszűkülő talpban fogy el. Gömbölyödése ritkán szabályos, minthogy fölületes lapos emelkedések, buczkók szokták egyenetlenné tenni. Szára többnyire rövid, merev, fás, elég vastag, sötét barna; néha husos ránczok és gyűrűk közé a gyümölcs tetejére csaknem függélyesen, majd ismét buczkós emelkedésektől körülvelt tágas üregbe helyezett. Kelyhe zárt vagy félig nyílt, apró, többnyire rendetlenül álló osztványokkal ellátott; többnyire szűk tölcseralaku, hol mélyebb, hol sekélyebb üregben ülő, melynek karimája gyakran négy, jól szembevető emelkedésre oszlik s ezen emelkedések többnyire a gyümölcs derekára is fölhuzódnak.

Színe. Bőre finom, vékony, noha kissé keménykés, sima, csaknem fényes; elejénte elég élénk zöld; értével azonban sárgás zöld; még napos oldalán is minden pirt nélkülöző. Pontozata apró, szürke, alig szembevető. Rozsda alakzatok vagy foltok csak szár és kehely mélyedésében láthatók; néha azonban teljesen is rozsdamentes.

Izlelése. Husa bágyadtfehér, csaknem átetsző, igen finom, teljesen szétolvadó; leve oly bő, hogy ha teljes értével megvágjuk vagy beleharapunk, rendesen elcsordul, a kolmár körte izére emlékeztető üditő, cukros, zamatos izébe rendkívül nagy szárazságkor termett gyümölcsöknél végül néha némi fanyarság, a mikor t. i. a termőfa sem a földben, sem a léghen nem találhatott gyümölcsei kiképzésére kellő nedvességet. Magháza nyilttengelyű; szűk fiókjaiban kevés ép magot rejtő.

Fája. Fialat korában buja, később mérsékelt növésű, elég edzett; korán és rendkívül bőven termő. Sokkal inkább diszlik vadonczon, mint birsen. Nagy fává alig képes növekedni; miért is gúlaalakban vagy más formafáknak szokták nevelni. Szálas fának csak védett helyen volna alkalmas; mert gyümölcsei nagy része áldozatul esnek a szelék pusztításának. Nedves ősz után következő erős télben, milyen volt nálunk az 187 1/2-diki, ritkán menekül meg törzse a fagyfoltoktól; de termőrégyei és vesszei még a R. szerinti 20—22° hideget is sértetlenül ki bírják állani.

Vesszei. Elég számosak, erőteljes fiatal fákön hosszúak, idősebb fákön rövidek, fölállóak vagy rézsunt fölfelé törekvők és gyakran elgörbültek; elég vastagok; hegyök felé néha még hizottabbak, mint aljuk felé; alig könyökösök; szürkés barnák vagy barnás zöldek; szabálytalanul elszórt, elég nagy, mocskos fehér pontokkal ritkán pontozottak; gyenge hajtásai világos olajsín zöldek, hegyök felé pirossal beleheltek és fehér hamvasak; szabálytalan, de mégis inkább rövid levélközűek.

Rügyei. Nagyok, vagy középnagyok, tojásdadok vagy kuposak, hegyesek; a fától kissé elálló, de hegyökkel a vessző felé visszagörbülők; szürke szeplős sötét gesztenye színű, lazán álló pikkelyekkel borítvák; alig kiálló ülőlapra helyezkedők.

Virágrügyei. Középnagyok, hosszas kuposak, hegyesek; lazán álló, sötétbarna, kissé szőrös szegélyű, különben sima pikkelyekkel borítvák.

Levelei. Jókora nagyok, vastagszövetűek, széles tojásdadok, nyelők felé szélesebbek, mint hegyök felé, hirtelen elkeskenyült hosszas hegyben végződők; széleiken csatornásan fölhlők; gyakran csaknem egészen laposak; itt-ott hullámos-szélűek; csak kissé ivelték; csupaszak és simák, világos zöldek, bágyadtan fénylők; széleiken laposan előre nyuló, hegyök felé azonban elég szabályos és kissé éles fogakkal fűrészelték. Levél-nyelők a vesszők alján elég hosszú és kissé hajlékony, a vesszők hegye felé rövid, vastag, merev, kissé fölfelé álló. Levélpárhái elég hosszúak, fonáldomúak, hamar elhullók. Gyümölcsrügyet körítő levelei, valamint a vesszők alján levők is, rendesen nagyobbak, mint a vesszők derekán s hegyök felé lévő, csaknem épszélűek, laposak, gyakran hullámosak, hosszas hajlékony nyelűek.

Hasonnevei. Bon-Chrétien Napoleon; Me-

daille; Captif de st. Héléne; Belle Caëneise; Beurré d'Antin, stb.

Leirói. Leroy, Dict. de pomol. II. 453. Mas, Le Verger, III. 31.

Royer, Annal. de pomol. III. 27. s több francia író.

Diel, Kernobstsorten, VIII. 60.

Dittrich, Obstkunde, I. 677.

Jahn, Illust. Handb. der Obstk. II. 139. s több német gyümölcsész.

Dr. Entz, kert. füz. VI. 9.

Észrevétel. E kitünő körtefaj, mely anyyira olvadó, hogy Jahn német gyümölcsész szerint ezt nem annyira enni, mint inni szokás, már hazánkban is meglehetősen el van terjedve. Hamarabb érvén gyümölcsei, mint pl. a Téli espereséi, úgy a felföldön, mint az alföld sik vidékein is méltán megérdemli, hogy minden kertben helyet foglaljon.

Berezki Máté.

T A R S A L G Ó.

Az orsz. magyar kertipar egyesület berendezésének tervezete.

I. Célja és tervezete.

A hazai kertipart és a befásítás ügyét az ország eltérő helyi viszonyainak megfelelően kifejtetni és a községi faiskolák útján a nép iparába átvezetni, — hogy a minden vidék saját viszonyainak leginkább megfelelő termékek termelése — a központi és vidéki ügynökségek közvetítésével — úgy a belfogyasztás, mint a külkivitel útján minél jutalmazóbban értékesíthessék; — és hogy ezen célhoz vezető munkásságát mindig az adott viszonyokhoz alkalmazhassa.

Az országos magyar kertipar egyesület munkásságának irányát és eszközeit minden évben az ország más-más vidékén kiállításal kapcsolatos vándorgyűlések jelölik ki, a szerint, mint azt az ott akkoron alakuló szakosztályok és a felismert helyzet javasolja, — mely vándorgyűlés határozatait az egyesületi vidéki körök saját viszonyaik utmutatása szerint végrehajtják, — és e fölött a központi igazgatóság felügyel, mely a vidéki körök egymás közti kapcsául is szolgálván, az egyesületet képviseli.

(Ez lenne rövid foglatban az egyesület alaptörvénye, minden további intézkedések a vándorgyűlések határozataiból folynak ki, a mint azt fejlődő — vagy hanyatló kertiparunk és kereskedésünk követelné.)

II. A vándorgyűlések.

A vándorgyűlést — a vidéki körök nyilatkozatai — és a központi igazgatóság javaslata nyomán legalkalmasb helyre és

időben — a nyilvános lapok útján évenként az egyesületi elnök hívja össze.

a) Résztvehet a vándorgyűlésen és szavazattal bir minden egyesületi tag.

b) A szabályszerű összehívott vándorgyűlés mindenkor határozatképes.

c) A gyűlésen résztvevők szakosztályokra oszlanak s mint olyanok, előkészítő tárgyalás alá veszik a függő kérdéseket — és indítványokat, melyek a zárgyűlésen emelkednek határozattá.

d) Megválasztja a nagy gyűlés elnökét és titkárját.

e) Szervezi a központi igazgatóságot és az egyleti munkásság eszközeit.

f) Beigtatja az egyleti vidéki köröket kebelébe.

g) Tudomást vesz pénztára állapotairól és arra nézve intézkedik.

III. Egyesületi vidéki körök.

Minden népes városban — vagy egy-egy vidéken 10 egyesületi tag kívánatára, megalakulhatnak a vidéki körök, melyek a vándorgyűlés adott iránya értelmében magukat szervezve, vidékük jól ismert viszonyai követeléseinek megfelelő önállón munkálnak vidékük kertipara és kereskedése, a befásítás és a községi faiskolák munkásságának — és a gyakorlati szakoktatás kifejtése érdekében.

a) Azon vidéki körhöz csoportosult egyleti tagok által választott képviselő vezeti az ügyeket, tanácskozásaiakon elnököl s mint ilyen a központi igazgatóság tagja.

b) Berendezi a körülmények kívánatának megfelelő csarnokot — vasárnapi kiállításokat, és kóstolókat és a központi ügynökséggel kapcsolatban álló vidéki ügynökséget, hogy a kis termelés csoportosításával a tömeges kivitel eszközölhető legyen.

c) Intézkedik pénztára fölött és függő ügyeit a helyi viszonyok követeléseinek megfelelően intézi.

d) Gyakorlati munkásságát a magán vállalkozások — és a községi faiskolák útján törekszik kifejtetni és ügynöksége útján értékesíteni.

e) A központi igazgatóság útján az ország valamennyi vidéki körökkel érintkezve és egymás hiányát pótolva, a szövetkezés egységére törekszik; annál fogva minden intézkedéséről a központi igazgatóságot értesíti és a pénztárt illetőleg azzal leszámol.

f) A kertipar érdekeinek terjesztése és népszerűsítése főfeladata lévén, oda fordítja törekvését, hogy minél számos érdekelt lépjen az egyesület szövetkezésébe.

IV. Központi igazgatóság.

A központi igazgatóság az alakuló első vándorgyűlésen szerveztetik, azután a felmerülő körülményeknek megfelelőleg rendeztetik. Tagjai: az egyleti elnök — igazgató — titkár — pénztárnok — központi ügynök — a vidéki körök képviselői — és a nagygyűlés elnöke által a fővárosban lakó egyesületi tagok sorából évenként felkérendő öt rendes tag.

a) Az egyesület ügyeit a vándorgyűlés határozatai értelmében — és attól nyert utasítás szerint kezeli és végre hajlja, az elnök főfelügyelete alatt.

b) A vándorközgyűléseknek előterjesztéseket tesz ugy a folyó ügyekre, valamint a hazai kertipar és kereskedés előmozdítására; időközben pedig a halasztást nem tűrő — vagy alkalmiságánál fogva nagy előnyt ígérő esetekben saját felelősségére intézkedik és munkásságáról beszámol.

c) Az ország kormányánál — valamint a törvényhatóságoknál és a rokon egyesületek és intézeteknél a hazai kertipar és kereskedés érdekében közbenjár.

d) Az ügynökségeket a központit és a vidékieket — valamint ilyeneknek a külföldön szervezésével — akként berendezi, hogy ugy a beszerzésekre, valamint az eladásokra megbízható — és minden tekintetben előnyös forrásul és közbenjáróul szolgáljanak.

e) Kapacsul szolgál a vidéki körök egymásközi érintkezésére, hogy azok a helyi viszonyoknak megfelelő munkássággal együttesen az országos kertipar egyesület feladatának megfeleljenek.

f) Az egyesület hivatalos közlönyéről gondoskodik, mely erkölcsi befolyásával az egyesület — a vidéki körök munkásságát tolmácsolja, felvetett kérdéseket tárgyalja és ugy a központi — valamint a vidéki ügynökségek üzleti viszonyait a nagy közönség adás-vételei tájékoztatására — nyilván tartja.

V. Egyesületi tagok.

Egyesületi tag lehet minden honfű és honleány, község és testület, kit attól a hazai törvények nem tiltanak el és tagjául tekintetik, míg azzal járó kötelezéseit teljesíti.

a) Felvétetni kívánó ezen szándékát az egyesület központi igazgatóságánál — illetőleg a már megalakult vidéki kör képviselőjénél szóval vagy írásban kijelentvén, tagsági oklevelet nyer, miért 2 frt felvételi díjt fizet.

b) Az egyesületi örökös tagok 50 frt alapítvány lefizetésével örökös rendes tagoknak tekintetnek, rendes tagok évente 3 frt tagsági díjt fizetnek, miért az egyesület közlönyét ingyen kapják, — a járuló tagok évente 1 frt tagsági díjt fizetnek az egyesület központi — illetőleg hol már a vidéki körök megalakulva vannak, a vidéki kör pénztárába.

c) Csak a rendes tagok birnak szavazattal a vándorgyűlésen ugy mint a vidéki körök tárgyalásainál is, ezek lévén az egyesület közlönye útján tájékozottak az egyesület ügyei fölött.

d) Az egyesületi tagok mindazon kedvezményekben részesülnek, melyeket a vándorgyűlés időnként megszavaz, — ellenében azon köteleességüknek, hogy a hazai kertipar és kereskedést a közgyűlés iránya és tehetségük szerint előmozdítani igyekeznek, különösen pedig kötelezik magukat arra, hogy ugy saját — valamint a községi faiskolák útján lehető befolyásukkal felmutatható hasznos eredményeket — felfedezéseket — újításokat — és minden körükben felmerülő érdekes mozzanatokat az egyesület közös hasznára bejelentendik, valamint munkásságuk nyereségeinek értékesítésénél az egyesületi ügynökséget nem mellőzendik.

VI. Az egyesület pénzügyei.

Az egyesület költségeit fedezi: az alapítvány kamatjaival, a tagsági díjakkal — míg azokat igénybe venni kénytelen, — az ügynökség és a kiállítások jövedelmével, melyek a központi és vidéki körök pénztárai között megosztatnak.

a) Az alapítvány kamatjaival a vándorgyűlés rendelkezik.

b) A felavatási 2 frt díj a központi pénztárt illeti meg.

c) A rendes tagok által fizetendő évenkénti 3 frttal valamint a járuló tagok által évente fizetendő 1 frttal az igazgatóság rendelkezik a központ és a vidéki körök költségei fedezésére.

d) Az ügynökség — a kiállítások és kóstolók jövedelme a központi — vagy vidéki kör pénztárát illeti — a mint azok a központon vagy a vidéken rendeztetnek — sentartatnak.

Ezen tervezetet a hazai kertipar érdekeltjei indítványként terjesztik a nagy közönség bírálata alá és ha az alakuló első vándorgyűlés netáni módosításával helyben hagyja, az azt feltelező kormányi helybenhagyás bekövetkeztével azonnal megkezdendi munkásságát.

EGYVELEG.

* Lapunk szerkesztője, erdélyi gazd. egyleti titkár Gamauf Vilmos, augusztus hó 24-étől szeptember 12-éig Kolozsvárról távol leend, mely idő alatt meglátogatja a szegedi orsz. kiállítást és részt vesz a nemzetközi statisztikai kongresszus tárgyalásaiban. Ugy a kiállítás, mint a kongresszus mezőgazdasági ágait és mozzanatait e szerint közvetlen forrásból fogjuk lapunk t. olvasóival megismertethetni.

* Az állami alapítványi helyek a kolozs-mostonosi gazdasági tanintézet 1876-iki tanévére következőleg töltettek be a földmívelés, ipar és kereskedelemügyi m. kir. ministerium által: Gáspár József, Pataky József, Csernátorny Olivér, Székely János, Málnási Ferencz, Balogh Gergely, Ákoncz Márton, Szabó Gábor, Jánosy Victor, Polgáry Jenő és Nagy Lajos., a többi folyamodók kérelme teljesíthető nem volt.

* Ausztraliából visszakerült erdélyi borok! Az erdélyi pinczeegylet, mely borászatunk érdekében annyit fáradozik, hazai boraink tartósságát kemény próbára kívánván tenni, elhatározta, hogy egy láda bort Ausztraliába küld és onnan saját czime alatt visszaexpediáltatja. Az E. P. K. 715 számmal jelzett ládába a következő borok csomagoltattak: Asztali I., Riesling 1872, Törökhegyi, Muskotály 1872., Küküllőmenti 1862, Vegyes 1872, Mezőségi, Leányka, Som, Oporto, Carbenet, Traminer I., Küküllőmenti 1848, Bakator 1834 és 3 üveg pezsgő Mehrer és társától Kolozsvárt. A láda 1875 május hó 9-én indított el Christchurchba, New-Zealandba (Ausztrália) Hamburg és Londonon át és kétszer haladva meg az egyenlítőt, ugyanazon az uton 1876 augusztus hó 5-én vissza is érkezett, tehát néhány nap híjával tizenöt hónapig volt uton. A kolozsvári fővármihivatalon mindenekelelt a láda azonossága f. augusztus hó 19-én egy gróf Teleki Gusztáv, Fináiy Henrik, Sigmond Dezső, Lengyel Ádám, Gamauf Vilmos és pinczeegyleti titkár Kőry Tivadar urakból álló bizottság által constátáltatott, a borok számbavétettek és a szükséges nyugalom végett a bizottság tagjai által lepecsételve a pinczébe helyezettek, hogy alkalmilag és lehetőleg tágas körben kóstolásra kerüljenek. A borok számbavételénél annyi már is kitűnt, hogy a siker meglepő és az anyagnak mind tartóssága, mind pedig kezelése a legnagyobb dicsőretet érdemli. Az erdélyi pinczeegylet pedig, mely ilyféle kísérletekre s a hazai borok ismertetésére évenként százakat költ, hortermelő közönségünk teljes elismerésére érdemes, mert mindezen vállalatok a magyar névnek, a magyar bornak hirdetik dicsőségét.

* Gyümölcsfa csemeték megvédése hangyák ellen. A „Természettudományi közlöny“ hasábjain egy pomologus a következő sikeresnek tapasztalt eljárást ajánlja: friss marhavelős csontot a hangyák reggeli és déli összejövedele alkalmával a hangyafészkekre helyez, maga pedig kissé távolabb figyelő állást foglal el. A csontot csakhamar az apró rovarzsiványok egész raja lepi el, ekkor azt csendesen felemeli s egy a fatöve mellett készen tartott s forró vízzel tele öntött edénybe dobja s ez eljárást többször egymásután ismétli mindaddig, míg végre oly csekély számban jelennek meg a hangyák, hogy a védenozet már többé nem kell féltetni.

* Utánzásra méltó. A trautimannsdorfi (Alsó-Ausztria) gazd. csinoso kezdeményezésére Hanréich Károly főtanító vezetésével 31 iskolai gyermek 54,955 darab oserebogarat szedett össze és pusztított el a lefolyt nyáron. Bár nálunk is alkalmilag utánzásra találna a jó példa!

* A debreczeni m. kir. gazd. tanintézet és a kapcsolatában levő földmives iskola értesítője az 1876/7

tanévre megjelent. A tanfolyam 3 évre 6 félévre terjed, a tanév kezdete október hó 1-e, rendes hallgatónak felvétetik, ki hat gymnasiumi vagy hat realiskolai osztályt jó sikerrel bevégeztet, jó erkölcsi magaviseletet és betöltött 16 évet mutat ki, tandíj az első évben 20, a II-ik és III-ikban 40 frt. A földmives iskola a felvételre csak írni, olvasni és számolni tudást kíván, 150 frtért teljes ellátást ad, ezen iskolában négy 50 frtos, a magasabb intézetben négy 150 frtos ösztöndíj van megállapítva. Bővebb felvilágosítással kívánatra az intézet igazgatósága készséggel szolgál.

* A „Székely mívelődési és közgazdasági egyesület“nek Seps-Szentgyörgyön augusztus 30-án tartandó közgyűlésére utazókat illetőleg az alábbi vaspálya társulatok részéről következő ár-leszállítások engedélyeztettek: a) a keleti vaspálya fő és szárnyvonalain menet és jövet a II. kocsiosztályban III. oszt. egész jegyek és a III. osztályban II. oszt. féljegyek váltása mellett utazhatnak a részvényes tagok a gyűlésre; az egyleti elnökség által e czélra kiállítandó igazolvány a jegyváltásnál bemutatandó. Kiszállási illetőleg felszállási állomásul a gyűlés helyére és helyéről Brassó használandó. Szabad podgyász súly nem engedélyeztetett. b) a tiszavidéki és arad-temesvári vasuton a menetjegyek, mint fennebb a) alatt, — 25 kilogramm szabad podgyász súly. c) e kedvezmények tartama az a) alattira f.é. augusztus 24 bezárólag szeptember 7. — a b) alattira augusztus 20 — sept. 10. Azon t. tagok részére, kik e kedvezményt igénybe kívánják venni, a fennirt elnökségél, Budapest, vár, uri utca 32. sz. ebbeli személyes vagy levélbéli megkeresésére igazoló jegyek adatnak ki. A megjelenni kívánók ebbeli szándékukat elszállásolásuk eszközölésére végett sziveskedjenek a székely gyűlés intéző bizottmányához Seps-Szt.-Györgyre előlegesen tudtul adni.

* A méhszúrás ellen. Annyiféle szert tanácsolnak a méhszúrás ellen, hogy az ember azt sem tudja valjon melyiket válassza a sok közül. E tekintetben sem vagyunk barátai a czeremoniának s azért igen egyszerű eljárást ajánlunk a méhszúrás ellen. Tesszük pedig ezt annyival inkább, minekutánna ez t. Sághy Mihály úrtól, egy minden tekintetben hitelt érdemlő gyakorlati méhészetünköt ered. — Az eljárás a következő: Tartsunk lúdtollat zsebünkben készen, melynek egyik vége fogpiszkálónak használható, míg a másik vége karikás formában legyen elmetszve. A fülánkot azonnal húzzuk ki s a tollat egy perczig nyomjuk jól a fülánk helyére úgy, hogy a bőrön karikát képezzen. A nyomás alatt a méreg nem terjed odább a bőr alatt. Amint a tollat levesszük, a fülánk helyén kis csepp vért és nedvességet találunk, mit hamar le kell mosni s többször nyállal nedvesíteni s így a fájdalom s daganat alig lesz észrevehető. (Gy. M.)

* Piaczi árainkat illetőleg megjegyezzük, hogy Csik-Szereda, Seps-Szt.-György, Sz.-Udvarhely és Torda újabb heti vásáraitól tudósítást nem vettünk; a dévai gabonaárak 100 kilogrammonként vannak jegyezve.

Szerkesztői mondanivaló.

B. B. urnak „A gazd. felsőbb szakképzés kérdéséhez“ czimű czikk nem válik be.

J. S. urnak „Általános osapások“ czimű cikkének közlésére egyik vidéki t. laptársunkat kértük fel

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

(22)

(2-3)

Jelzálogkölcsonöket

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett nem tehermentes földbirtokra 1000 frittól a legmagasabb összegig 5 $\frac{1}{4}$ és 6% kamat mellett törlesztésre, rövid idő alatt és 5000 firon felülieket még előnyösebb módozatok mellett gyorsan eszközöl

(4) (15-26)

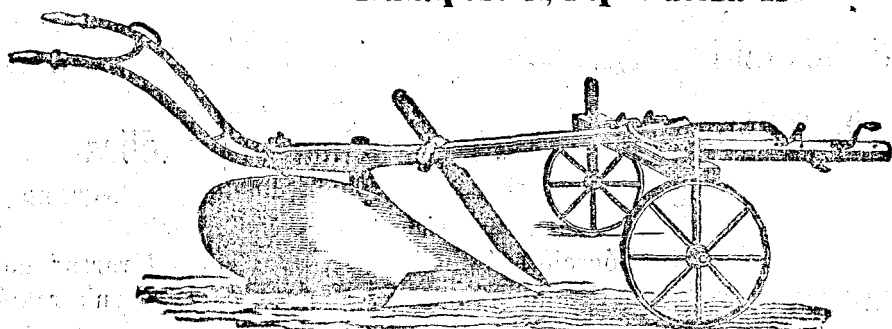
a hatóságilag engedélyezett általános
„Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda“
Kolozsvártt, belmonostorutca, 19. sz.

(Értekezhetni személyesen vagy posta útján naponta d. n. 1-4 óráig)

Őszi vetéshez
szükségelt gazdasági- és kerti veteményeket, virág magvakat és valódi Harlemi virághagymát, vetőburgonyát, ugymint élőfákat, szőlőtöveket és spárga gyökereket a legjobb minőségben, szállít az első magy. kertész-gazdászati ügynökség, magkereskedés Budapesten, V. Józseftér 12. szám.

Gubicz László gazdasági gépgyára

Budapesten, Lipót-utca 41-ik szám

Ajánlja általános elismerésben részesült kitiűnő

Gubicz-ekéit,

ugyszinte magtakaróit, boronáit, rög-törőit, rostáit stb. jutányos ár mellett.

Árjegyzéket kíván utra bérmentesen küldve, megrendeléseket pontosan teljesít

Gubicz László

(7)

(17-26)

VICTORIA biztosító társaság Kolozsvártt

(alapított 1865-ben).

Forgalmi kimutatása: (1874. decz. 31.)

Összes bevételek kezdettől

(1865)—1873. év végéig	16.229,161 f. 17 kr. o. é.
Bevétel 1874-ik évben	3 376.862 f 82 kr. o. é.
összesen	19 606,023 f. 99 kr. o. é.

Kifizetett károk kezdettől

(1865)—1873. év végéig	5.355.856 f. 42 kr. o. é.
------------------------	---------------------------

Kifizetett károk 1874. évben 1.324,799 f. 85 kr. o. é.
összesen 6.680,656 f. 27 kr. o. é.

Kiosztott nyeremény kezdettől

1874-ik év végéig	439.738 ft. 69 kr. o. é.
Évi díj bevétel ca.	1.500 000 ft. — kr. o. é.
összesen	4.869,989 ft. 32 kr. o. é.

Biztosításokat fogad el:

- tűz károk ellen (ha villám által okozottak is) épületekre, gyárokra, készletekre, ingókra stb.
- jégkárok ellen teljes kártérítéssel
- az ember életére minden módozatokban; — és közvetli
- a tullelési csoport biztosításokat.

Központi iroda: Kolozsvártt, főtér 26. szám.

Vezérügynökségek: Bécs, Budapest, Grác, Praga.

Fő-ügynökségek: Arad, Brassó, Debreczen, Eszék, Győr, Kassa, Maros-Vásárhely, Nagy-Beeskerek, Nagy-Enyed, Nagy-Szeben, Pozsony, Szeged, Temesvár és Triest.

(1)

(17-26)

Vidéki ügynökségek: a birodalom minden jelentékenyebb helységében.

A „VICTORIA“ biztosító társaság 10 éves működése alatt, kötelezettségének mindig hiven és pontosan megfelelvén, bizalommal hívja fel a közönséget, biztosításait jövőre is első sorban ezen tisztán hazai és minden idegen elemtől ment intézet által eszközöltetni.

VICTORIA biztosító társaság.

Tauffer Ferencz

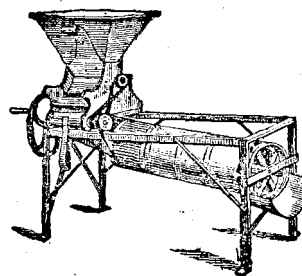
Kolozsvártt.

Ajánlja a már ösmeretes Mayer-féle amerikai szegszerkezetű vert vasból készült cséplő-gépjeit, kézi- és lóerőre új javítással, Mayer Trieurs konkoly választó és különböző szelelő rostáit kedvező fizetési feltételek mellett.

(3)

(34—52)

Az eredeti Mayer-féle TRIEURÖK

(20)

(4—4)

konkoly és búkkönytől
vagy kívánatra egyszerre
konkoly, búkköny és zabtól is tökéletesen megtisztítják
a búzát vagy rozsot.

Jó tállás

a legtisztább búzáért, hulladék egy jó búza szem nélkül, legnagyobb munkaképesség.
legolcsóbb árak

készpénzben vagy időre

GROSSMANN J.-nél

Budapest, váci körút 34 szám

Lóerejű cséplőgépek, „Aspirations tarares“ gabonatisztító gépek, fecskendők és szivattyúk raktára.

Piaci árak.

A héti vásár		Egy hectolter (=1.62 bécsi mérő)						100 Kilogramm (=173.55 bécsi font)		1 köbméter (=0.14 bécsi köböl)	1 kilogramm (=1.78 bécsi font)
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marha hus
ára krajezárookban											
Beszterce	aug. 15.	560	360	380	—	300	330	260	120	320	28
Brassó	aug. 18.	721	540	420	397	294	408	—	—	—	36
Csik-Szereda	aug. 9.	950	775	600	450	250	520	400	180	125	32
Déas	aug. 22.	640	540	320	—	220	300	520	155	420	32
Déva	aug. 19.	900	750	700	500	950	550	460	150	136	32
Erzsébetváros	aug. 19.	620	405	370	—	135	360	230	150	300	36
Gy.-Sz.-Miklós	aug. 19.	775	550	425	425	270	425	225	70	—	32
Fogarás	aug. 18.	700	520	340	—	220	440	290	120	360	36
K-Fehérvár	aug. 19.	744	570	476	—	—	400	380	170	300	36
Kolozsvár	august. 24.	715	538	414	—	192	400	200	130	360	40
M-Vásárhely	aug. 17.	560	370	350	210	246	300	240	50	325	34
Naszód	máj. 8.	540	500	550	330	260	360	240	110	125	30
Nagy-Enyed	aug. 17.	700	625	500	—	290	375	215	50	444	36
N.-Szeben	aug. 22.	740	620	440	—	280	420	200	—	300	36
S-Sz-György	aug. 14.	760	620	400	500	220	450	200	60	160	36
Szamosújvár	aug. 21.	810	535	430	—	310	330	300	75	400	30
Sz.-Régen	jul. 17.	650	460	425	315	255	370	320	140	220	32
Sz-Údvarhely	august. 1.	780	540	520	—	360	433	200	100	350	36
Torda	junius.	780	540	450	—	—	300	—	100	1100	36
V.-Hunyad	aug. 19.	780	570	465	—	—	500	200	100	600	32

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjszabályzata.

16/16 lap	1-1 1-3 1-6 1-12 1-24 1-52											
	széri hirdetéskor											
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—	
7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—	
3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—	
1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—	
—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50	

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

TARTALOM :

Gyümölcsseim. — Társalgó. — Az orsz. magyar kertipar egyesület berendezésének ter-
vezete. — Egyveleg. — Hirdetések. — Piaci
árak.